

II. ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Кузнецов В. В.,
доктор юридичних наук, професор,
професор спеціальної кафедри № 1 Інституту
Управління державної охорони України Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000–0003–1727–4019

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.4/79-88>

УДК 343.35

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА АВТОРИТЕТУ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ: ДО ПОСТАНОВКИ ПИТАННЯ

Анотація. У статті досліджено питання сучасної кримінально-правової охорони авторитету Управління державної охорони (УДО) України. Проведений аналіз сучасних наукових праць за суміжною проблематикою дозволив дійти висновку про інший предмет їх досліджень (питання адміністративно-правового регулювання діяльності УДО України, кримінально-правового захисту державної охоронної діяльності, кримінально-правової охорони працівників правоохоронних органів у цілому). Констатовано, що кримінально-правові норми, які забезпечують охорону військовослужбовців УДО України від злочинних посягань, не ставали предметом окремих наукових досліджень.

Мета статті полягає у визначенні основних проблемних питань, які виникають при регламентації кримінально-правової охорони авторитету УДО України.

У статті обґрунтовано, що кримінально-правова охорона авторитету УДО України досягається через кримінально-правову охорону прав і свобод військовослужбовців та працівників УДО України у зв'язку зі здійсненям державної охорони.

Такі положення ґрунтуються на таких висловлених гіпотезах:

- 1) не можна обмежуватися у кримінально-правовій охороні тільки загальних конституційних прав і свобод (наприклад, життя чи здоров'я) військовослужбовців та працівників УДО України;
- 2) кримінально-правова охорона авторитету УДО України здійснюється саме у зв'язку з виконанням працівниками та військовослужбовцями УДО України певних службових обов'язків;
- 3) спеціальний потерпілий від злочину – це не тільки військовослужбовець, але й працівник УДО України;
- 4) окреме місце посідають злочини, які вчиняються військовослужбовцями УДО України проти таких же осіб. Така категорія кримінальних правопорушень проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби віднесена до іншої правової категорії «військові злочини».

На підставі викладеного запропоновані наступні висновки:

- 1) потребує самостійного наукового дослідження сучасна кримінально-правова охорона авторитету УДО України;

2) кримінально-правова охорона авторитету УДО України досягається через кримінально-правову охорону прав і свобод військовослужбовців та працівників УДО України у зв'язку зі здійсненням державної охорони;

3) усі злочини, які вчиняються проти прав і свобод військовослужбовців та працівників УДО України, слід поділити за такими об'єктивними та суб'єктивними елементами (ознаками), як родовий об'єкт злочинів, мета, мотив та суб'єкт злочину;

4) зважаючи на органічну єдність таких форм вчинення злочину, як погроза знищення чи пошкодження майна та безпосереднє знищення чи пошкодження майна, запропоновано передбачити кримінальну відповідальність за таку погрозу в ч. 1 ст. 347 КК України (чинну ч. 1 ст. 347 КК України передбачити в ч. 2, а ч. 2 – в ч. 3).

Ключові слова: злочин, кримінальна відповідальність, кримінально-правове регулювання, кримінально-правова охорона авторитету, кримінальне законодавство, потерпілий від злочину, знищення або пошкодження майна, Управління державної охорони України.

Постановка проблеми. В умовах проведення Операції об'єднаних сил на сході країни, зростаючого обсягу завдань, які ставляться керівництвом держави перед Управлінням державної охорони (УДО) України, виникла потреба дослідити проблему сучасної кримінально-правової охорони авторитету УДО України. Така проблематика не випадкова. Пригадаємо хоча б резонансне вбивство одного із керівників Головного управління розвідки Міністерства оборони України Максима Шаповала (колишнього військовослужбовця УДО України), яке було вчинено 27 червня 2017 р. у Києві¹. Отже реальні загрози, зокрема для життя та здоров'я військовослужбовців та працівників УДО України, виникають постійно. Тому спробуємо розглянути сучасну кримінально-правову охорону авторитету УДО України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання кримінально-правової охорони авторитету УДО України вивчалися у межах досліджень злочинів проти авторитету правоохоронних органів. Значний внесок у розвиток теорії кримінально-правової протидії таким злочинам, а також удосконалення правозастосуван-

ня зробили такі науковці, як П. П. Андрушко, Р. Ш. Бабанли, М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, А. М. Бойко, П. І. Гришаєв, І. І. Давидович, Ю. П. Дзюба, М. В. Довгаль, Л. В. Дорош, О. О. Дудоров, З. А. Загинея, І. М. Залялова, О. О. Кваша, В. А. Клименко, В. В. Коваленко, О. М. Костенко, А. А. Музика, В. О. Навроцький, В. І. Осадчий, В. В. Сташис, В. Я. Тацій, М. І. Хавронюк, П. Л. Фріс, А. О. Цховребов, І. М. Чуб, С. Д. Шапченко та інші.

В Україні за подібною або тотожною тематикою захищено низку наукових досліджень, зокрема В. І. Осадчий захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук на тему «Проблеми кримінально-правового захисту правоохоронної діяльності» (2004)². Окремі науковці захистили дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук – С. С. Яценко «Уголовно-правовая охрана представителей власти и общественности» (1965)³, В. М. Мамчур «Кримінальна відповідальність за умисне вбивство особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку» (2002)⁴, І. М. Залялова «Кримінальна відповідальність

¹ І Бурдига, Що відомо про вбивство полковника військової розвідки в Києві (Deutsche Welle 2017) <<https://www.dw.com/uk/що-відомо-про-вбивство-полковника-військової-розвідки-в-києві/a-39444700-0>> дата звернення 15.12.2019.

² В Осадчий, 'Проблеми кримінально-правового захисту правоохоронної діяльності' (автореф дис докт юрид наук, Нац акад внутр справ 2004) 36.

³ С Яценко, 'Уголовно-правовая охрана представителей власти и общественности' (автореф дис канд юрид наук, Киев 1965) 20.

⁴ В Мамчур, 'Кримінальна відповідальність за умисне вбивство особи чи її близького родича у зв'язку

за втручання в діяльність працівників правоохоронних органів» (2007)¹, І. І. Давидович «Кримінально-правова охорона представників влади і громадян, які охороняють правопорядок» (2007)², С. В. Антонов «Кримінальна відповідальність за посягання на діяльність службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок (ст. 350, 352 Кримінального кодексу України)» (2010)³; Д. Ю. Гуренко «Кримінальна відповідальність за посягання на життя працівника правоохоронного органу» (2011)⁴, В. А. Горбунов «Кримінальна відповідальність за знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу» (2012)⁵, В. О. Чайка «Кримінальна відповідальність за посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця» (2012)⁶, А. В. Бойко «Кримінальна відповідальність за погрозу або насиль-

ство щодо працівника правоохоронного органу» (2013)⁷, О. І. Донченко «Авторитет органів місцевого самоврядування як об'єкт кримінально-правової охорони» (2013)⁸, І. М. Чуб «Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу: кваліфікація та відмежування від суміжних злочинів» (2014)⁹, С. В. Владимиренко «Кримінально-правова характеристика погрози або насильства щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадянський обов'язок» (2015)¹⁰, М. М. Комарницький «Кримінально-правова охорона осіб чи їх близьких родичів у зв'язку з виконанням ними свого службового чи громадського обов'язку» (2017)¹¹, І. М. Ізай «Кримінально-правова протидія втручанням в діяльність працівників правоохоронних органів» (2018)¹². Проведений аналіз сучасних наукових праць за вказаною проблематикою дозволив дійти висновку про розгляд науковцями питань, які пов'язані з кримінальною відповідаль-

з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку' (автореф дис канд юрид наук, Київ нац ім Тараса Шевченка 2002) 20.

¹ І Залялова, 'Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність працівників правоохоронних органів' (автореф дис канд юрид наук, Академія адвокатури України 2007) 18.

² І Давидович, 'Кримінально-правова охорона представників влади і громадян, які охороняють правопорядок' (автореф дис канд юрид наук, Київ нац ім Тараса Шевченка 2007) 20.

³ С Антонов, 'Кримінальна відповідальність за посягання на діяльність службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок (ст. 350, 352 Кримінального кодексу України)' (автореф дис канд юрид наук, Київ нац ім Тараса Шевченка 2007) 20.

⁴ Д Гуренко, 'Кримінальна відповідальність за посягання на життя працівника правоохоронного органу' (автореф дис канд юрид наук, Київ 2012) 20.

⁵ В Горбунов, 'Кримінальна відповідальність за знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу' (автореф дис канд юрид наук, Харків 2012) 20.

⁶ В Чайка, 'Кримінальна відповідальність за посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця' (автореф дис канд юрид наук, Академія адвокатури України 2012) 20.

⁷ А Бойко, 'Кримінальна відповідальність за погрозу або насильство щодо працівника правоохоронного органу' (автореф дис канд юрид наук, ДНДІ МВС 2013) 20.

⁸ О Донченко, 'Авторитет органів місцевого самоврядування як об'єкт кримінально-правової охорони' (автореф дис канд юрид наук, НАВС 2013) 20.

⁹ І Чуб, 'Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу: кваліфікація та відмежування від суміжних злочинів' (автореф дис канд юрид наук, НДІ вивч проблем злочинності ім В В Сташиса Нац акад прав наук України 2014) 20.

¹⁰ С Владимиренко, 'Кримінально-правова характеристика погрози або насильства щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадянський обов'язок' (автореф дис канд юрид наук, Академія адвокатури України 2015) 20.

¹¹ М Комарницький, 'Кримінально-правова охорона осіб чи їх близьких родичів у зв'язку з виконанням ними свого службового чи громадського обов'язку' (автореф дис канд юрид наук, Київ 2017) 20.

¹² І Ізай, 'Кримінально-правова протидія втручанням в діяльність працівників правоохоронних органів' (автореф дис канд юрид наук, Ін-т держави і права ім В М Корецького Нац акад наук України 2018) 20.

ність за окремі злочини проти працівників правоохоронних органів або кримінально-правовою охороною працівників правоохоронних органів в цілому.

Окремо слід згадати монографії М. А. Микитюка «Державна охорона в Україні – адміністративно-правове регулювання (2018)¹ та М. В. Сийплові «Кримінально-правовий захист охоронної діяльності в Україні» (2019)². Вказані роботи стосувалися окремих питань адміністративно-правового регулювання діяльності УДО України й кримінально-правового захисту державної охоронної діяльності. Отже проведений аналіз сучасних наукових праць за суміжною проблематикою дозволив дійти висновку про інший предмет їх досліджень (питання адміністративно-правового регулювання діяльності УДО України, кримінально-правового захисту державної охоронної діяльності, кримінальної відповідальності за окремі злочини проти працівників правоохоронних органів, кримінально-правової охорони працівників правоохоронних органів в цілому. Отже кримінально-правові норми, що забезпечують охорону військовослужбовців УДО України від злочинних посягань, не ставали предметом окремих самостійних наукових досліджень. Це свідчить, що в теорії кримінального права виникла потреба дослідити питання кримінально-правової охорони авторитету УДО України.

Мета статті полягає у визначенні основних проблемних питань, які виникають при регламентації кримінально-правової охорони авторитету УДО України.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Спочатку визначимося, чому предметом розгляду є кримінально-правова охорона саме авторитету УДО України.

По-перше, на нашу думку, не можна обмежуватися у кримінально-правовій охороні тільки загальних конституцій-

них прав і свобод (наприклад, життя чи здоров'я) військовослужбовців та працівників УДО України.

По-друге, кримінально-правова охорона авторитету УДО України здійснюється саме у зв'язку з виконанням працівниками та військовослужбовцями УДО України певних службових обов'язків. Однак у вказаних осіб різні службові обов'язки. Тому особливий правовий захист таких осіб відповідно до положень Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 р. обумовлений здійсненням ними державної охорони щодо органів державної влади України, забезпеченням безпеки посадових осіб та об'єктів, визначених зазначеним нормативним актом. На нашу думку, редакція відповідних норм КК України, які передбачають кримінальну відповідальність за певні дії проти працівників правоохоронних органів «у зв'язку з виконанням службових обов'язків», потребує удосконалення. Оскільки виконання таких службових обов'язків не завжди є тотожним до здійснення військовослужбовцями та працівниками УДО України державної охорони. Тобто нас цікавлять спеціальні кримінально-правові норми, які захищають авторитет УДО України (основний безпосередній об'єкт) через кримінально-правову охорону прав і свобод (обов'язковий додатковий безпосередній об'єкт) військовослужбовців та працівників УДО України як особливих потерпілих від злочинів.

По-третє, спеціальний потерпілий від злочину – це не тільки військовослужбовець, але й працівник УДО України. Відповідно до ч. 1 ст. 11 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 р. УДО України є державним правоохоронним органом спеціального призначення³. Тобто військовослужбовців УДО України слід відносити

¹ М. Микитюк, *Державна охорона в Україні: адміністративно-правове регулювання* (Львів, Львів політехніка 2018) 471.

² М. Сийплові, *Кримінально-правовий захист охоронної діяльності в Україні* (Харків, Панов 2019) 614.

³ Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України № 160/98-ВР

до кримінально-правової категорії «працівник правоохоронного органу». Залишається відкритим питання кримінально-правової охорони працівників УДО України. Відповідь на це питання дає частина 5 ст. 20 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 р.: «Працівники УДО України, функціональні обов'язки яких не пов'язані безпосередньо із здійсненням державної охорони щодо органів державної влади України, забезпеченням безпеки посадових осіб та об'єктів, визначених цим Законом, у разі їх залучення до здійснення державної охорони користуються правами, що надаються військовослужбовцям УДО України відповідно до пунктів 1, 2, 4, 5 статті 18 цього Закону. У зазначених випадках на них поширюються права і гарантії, передбачені для військовослужбовців УДО України»¹. Тобто працівник УДО України під час здійснення державної охорони виступає працівником правоохоронного органу.

По-четверте, окреме місце посідають злочини, які вчиняються військовослужбовцями УДО України проти таких же осіб. Така категорія кримінальних правопорушень проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби віднесена до іншої правової категорії «військові злочини».

Отже викладене дозволяє дійти висновку, що всі злочини, які вчиняються проти прав і свобод військовослужбовців та працівників УДО України, слід поділити за такими об'єктивними та суб'єктивними елементами (ознаками), як родовий об'єкт злочинів, мета, мотив та суб'єкт злочину.

Класифікація таких злочинів за родовим об'єктом загальновідома (20 розділів Особливої частини Кримінального кодексу (КК) України) та не потребує додаткового пояснення.

Мотив та мета дозволяють поділити такі злочини на два види: злочини, які вчиняються проти відповідних службових осіб у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків (ст. 342, 343, 345, 347, 348, 349, 402–406, 410–412, 414, 415, 418, 420–421, 423–426, 431 КК України) та інші злочини, не пов'язані із службовою діяльністю таких осіб.

За суб'єктом злочину можна виділити так види: злочини, які вчиняються спеціальними суб'єктами – військовослужбовцями УДО України (ст. 402–406, 410–412, 414, 415, 418, 420–421, 423–426, 431 КК України) та злочини, які вчиняються іншими суб'єктами (не обов'язково військовослужбовцями УДО України).

Певну зацікавленість викликають теоретичні положення, викладені в монографії М.В. Сийплові «Кримінально-правовий захист охоронної діяльності в Україні». Науковець розглядає певні класифікації злочинів проти державної охоронної діяльності. Зважаючи, що УДО України забезпечує державну охорону й це відноситься до державної охоронної діяльності (з позицій М.В. Сийплові), тому, на нашу думку, потребують окремого вивчення положення, викладені у вказаній роботі.

Залежно від потерпілого (об'єкта охоронної діяльності) М.В. Сийплові класифікує злочини проти державної охоронної діяльності наступним чином: 1) злочини проти життя, здоров'я та власності державного діяча (ст. ст. 112, 346 КК України); 2) злочини проти життя, здоров'я та власності громадського діяча (ст. ст. 112, 346 КК України); 3) злочини проти життя та здоров'я, волі та власності працівника правоохоронного органу (ст. ст. 345, 347, 348, 349 КК України); 4) злочини проти життя, здоров'я та власності інших осіб, стосовно яких здійснюється охоронна діяльність (ст. ст. 350, 352, 443 КК України)².

від 4 березня 1998 р <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/160/98-вр>> дата звернення 15.12.2019.

¹ Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України № 160/98-ВР від 4 березня 1998 р <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/160/98-вр>> дата звернення 15.12.2019.

² М Сийплові, *Кримінально-правовий захист охоронної діяльності в Україні* (Харків, Панов 2019) 144.

Посягання на встановлений порядок здійснення державної охоронної діяльності, на думку М. В. Сийплові, можуть бути вчинені «ззовні» (злочини, які вчиняються спеціальними суб'єктами – ст. ст. 364, 365, 367, 380, 381, 387 КК України) та «зсередини», тобто вони можуть бути вчинені як суб'єктами охоронної діяльності, так і іншими особами¹.

М. В. Сийплові, зважаючи на власний предмет наукового дослідження, за способом учинення поділяє злочини проти державної охоронної діяльності на такі види: злочини, що вчиняються за допомогою фізичних дій, наприклад, статті 112, 347 КК України; злочини, що вчиняються за допомогою інформаційних дій, наприклад ст.ст. 381, 387 КК України; злочини, що вчиняються за допомогою як фізичних, так і інформаційних дій, наприклад, ст.ст. 345, 346, ч. 2 ст. 365 КК України².

Зазначені класифікації мають, безумовно, значний теоретичний інтерес. Однак, зважаючи на предмет нашого дослідження, ці теоретичні конструкції не можуть бути у повну міру використані при класифікації злочинів, які вчиняються проти прав і свобод військовослужбовців та працівників УДО України.

Отже, зважаючи на раніше наведені факти сучасного суспільно-політичного стану України, нас зацікавила класифікація за родовим об'єктом. Предметом прискіпного аналізу подальшого наукового дослідження повинні стати злочини, які посягають безпосередньо на авторитет суб'єкта державної охорони (УДО України). Отже норми, які передбачають відповідальність за такі посягання, передбачені Розділом XV КК України. На нашу думку, родовий об'єкт таких злочинів авторитет органів державної влади, видовий об'єкт – авторитет правоохоронних органів, основний безпосередній об'єкт – авторитет суб'єкта державної охорони.

Далі слід визначитися з переліком тих кримінально-правових норм, які

встановлюють відповідальність за посягання на авторитет суб'єкта державної охорони. По-перше, це ч. 2, 3 ст. 342 КК України, ч. 1, 2 ст. 343 КК України, ч. 1–4 ст. 345 КК України, ч. 1, 2 ст. 347 КК України, ст. 348 КК України, ст. 349 КК України. Аналіз обов'язкових додаткових безпосередніх об'єктів злочинів, які поставлені під правову охорону вказаними нормами, дозволяє запропонувати їх перелік: 1) життя працівника правоохоронного органу (ч. 2 ст. 347, ст. 348 КК України); життя близького родича працівника правоохоронного органу (ч. 2 ст. 347, ст. 348 КК України); 2) здоров'я працівника правоохоронного органу (ч. 3 ст. 342, ч. 1–4 ст. 345, ч. 2 ст. 347, ст. 348 КК України); здоров'я близького родича працівника правоохоронного органу (ч. 1–4 ст. 345, ч. 2 ст. 347, ст. 348 КК України); 3) воля, честь та гідність працівника правоохоронного органу (ч. 2, 3 ст. 342, ч. 1, 2 ст. 343, ст. 349 КК України); воля, честь та гідність близького родича працівника правоохоронного органу (ч. 1, 2 ст. 343, ст. 349 КК України); 4) власність працівника правоохоронного органу (ч. 1 ст. 345, ч. 1, 2 ст. 347 КК України); власність близького родича працівника правоохоронного органу (ч. 1 ст. 345, ч. 1, 2 ст. 347 КК України).

Ці положення свідчать про комплексну та системну кримінально-правову охорону одних із найважливіших конституційних прав і свобод не тільки працівників та військовослужбовців УДО України, але їх близьких родичів. Лише один об'єкт (відносини власності) таких злочинів має, на нашу думку, належну кримінально-правову охорону. Поєднання в ч. 1 ст. 345 КК України одночасно відповідальності як за погрозу вбивством, так і за погрозу насильством або знищенням чи пошкодженням майна, на нашу думку, є не відповідним ступеню суспільної небезпеки кожного з виду погроз. Однак законодавець чо-

¹ М Сийплові, *Кримінально-правовий захист охоронної діяльності в Україні* (Харків, Панов 2019) 144–145.

² М Сийплові, *Кримінально-правовий захист охоронної діяльності в Україні* (Харків, Панов 2019) 145.

мусь чітко не диференціює кримінальну відповідальність за такі види «загальної» погрози (ч. 1 ст. 129 КК України – злочин невеликої тяжкості, який передбачає максимальне покарання у вигляді арешту на 6 місяців або обмеження волі 2 роки; ст. 195 КК України – злочин невеликої тяжкості, який передбачає максимальне покарання у вигляді арешту 6 місяців)¹. Пригадаємо, що в попередні періоди розвитку кримінальної відповідальності (до 2001 р.) погроза працівнику правоохоронного органу (представнику влади) не поєднувала такі форми вчинення злочину, як погроза насильством й погроза знищенням чи пошкодженням майна. Зважаючи на органічну єдність таких форм вчинення злочину, як погроза знищення чи пошкодження майна та безпосереднє знищення чи пошкодження майна, вважаємо за доцільне передбачити кримінальну відповідальність за таку погрозу в ч. 1 ст. 347 КК України (чинну ч. 1 ст. 347 КК України передбачити в ч. 2, а ч. 2 – в ч. 3). Також потребують узгодження санкції відповідних норм з урахуванням ступеня суспільної небезпечності (психічна погроза карається більш суворо, ніж погроза знищення чи пошкодження майна; реалізація погрози є більш небезпечним, ніж сама загроза; спеціальні склади повинні встановлювати більш сувору кримінальну відповідальність, ніж загальні).

Висновки. На підставі викладеного пропонуємо наступні висновки:

1) потребує самостійного наукового дослідження сучасна кримінально-правова охорона авторитету УДО України;

2) кримінально-правова охорона авторитету УДО України досягається через кримінально-правову охорону прав і свобод військовослужбовців та працівників УДО України у зв'язку зі здійсненням державної охорони;

3) частину першу ст. 145 КК України викласти у такій редакції: «1. Погроза бивством, насильством щодо праців-

ника правоохоронного органу, а також щодо його близьких родичів у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків – караються виправними роботами на строк від одного року до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк»;

4) статтю 347 КК України викласти у такій редакції:

«Погроза або знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу, працівника органу державної виконавчої служби чи приватного виконавця

1. Погроза знищення або пошкодження майна, що належить працівникові правоохоронного органу, працівникові органу державної виконавчої служби, приватному виконавцю (у тому числі після звільнення з посади) чи їхнім близьким родичам, у зв'язку з виконанням службових обов'язків працівником правоохоронного органу або примусовим виконанням рішень державним виконавцем чи приватним виконавцем (у тому числі у минулому) – караються штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста двадцяти до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Знищення або пошкодження майна, що належить працівникові правоохоронного органу, працівникові органу державної виконавчої служби, приватному виконавцю (у тому числі після звільнення з посади) чи їхнім близьким родичам, у зв'язку з виконанням службових обов'язків працівником правоохоронного органу або примусовим виконанням рішень державним виконавцем чи при-

¹ Кримінальний кодекс України: Закон України № 2143-III від 05.04.2001 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>> дата звернення 15.12.2019.

ватним виконавцем (у тому числі у минулому) – караються штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на той самий строк.

3. Ті самі дії, вчинені шляхом підпау, вибуху або іншим загальнонебезпечним способом, або такі, що спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки, – караються позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років.

REFERENCES

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

LEGISLATION

1. Kriminalnij kodeks Ukrayiny: Zakon Ukrainy [The Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine] vid 05.04.2001 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>> data zvernennya 15.12.2019 [in Ukrainian].
2. Pro derzhavnu okhoronu orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy ta posadovykh osib: Zakon Ukrainy [On State Protection of the Bodies of State Power and Officials of Ukraine: Law of Ukraine] vid 04.03.1998 <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/160/98-vr>> data zvernennya 15.12.2019 [in Ukrainian].

BIBLIOGRAPHY

AUTHORED BOOKS

3. Mykytiuk M, *Derzhavna okhorona v Ukraini: administratyvno-pravove rehuliuvannia* [Protection in Ukraine: Administrative and Legal Regulation] (Lviv, Lviv politehnika 2018) 471 [in Ukrainian].
4. Syiploki M, *Kryminalno-pravovi zakhyst okhoronnoi diialnosti v Ukraini* [Criminal protection of security activities in Ukraine] (Kharkiv, Panov 2019) 614 [in Ukrainian].

ARTICLES

5. Burdya I, 'Shcho vidomo pro vbyvstvo polkovnyka viiskovoi rozvidky v Kyievi' [What is known about the murder of a colonel in military intelligence in Kiev] Deutsche Welle <<https://www.dw.com/uk/shcho-vidomo-pro-vbyvstvo-polkovnyka-viiskovoi-rozvidky-v-kyievi/a-39444700-0>> data zvernennia 15.12.2019 [in Ukrainian].

ABSTRACTS OF DISSERTATIONS

6. Antonov S, 'Kryminalna vidpovidalnist za posiahannia na diialnist sluzhbovoi osoby chy hromadianyna, yakyi vykonuie hromadskyi oboviazok (st. 350, 352 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy) [Criminal liability for encroachment on the activity of an official or a citizen in the performance of a public duty (Articles 350, 352 of the Criminal Code of Ukraine)] (avtoref dys kand yuryd nauk, Kyiv nats im Tarasa Shevchenka 2007) 20 [in Ukrainian].
7. Boiko A, 'Kryminalna vidpovidalnist za pohrozu abo nasylstvo shchodo pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu [Criminal liability for threatening or abusing a law enforcement officer] (avtoref dys kand yuryd nauk, Derzh NDI M-va vnutr sprav Ukrainy 2013) 20 [in Ukrainian].
8. Vladymyrenko S, 'Kryminalno-pravova kharakterystyka pohrozy abo nasylstva shchodo sluzhbovoi osoby chy hromadianyna, yakyi vykonuie hromadianskyi oboviazok [Criminal characteristics of threatening or abusive behavior against a civil servant or citizen] (avtoref dys kand yuryd nauk, Akad advokatury Ukrainy 2015) 20 [in Ukrainian].
9. Horbunov V, 'Kryminalna vidpovidalnist za znyshchennia abo poshkodzhennia maina pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu [Criminal liability for the destruction or damage to property of a law enforcement officer] (avtoref dys kand yuryd nauk, Khark nats un-t vnutr sprav 2012) 20 [in Ukrainian].
10. Hurenko D, 'Kryminalna vidpovidalnist za posiahannia na zhyttia pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu [Criminal liability for encroachment on the life of a law enforcement officer] (avtoref dys kand yuryd nauk, Kyiv nats im Tarasa Shevchenka 2012) 20 [in Ukrainian].
11. Davydovych I, 'Kryminalno-pravova okhorona predstavnykiv vlady i hromadian, yaki okhoroniaiut pravoporiadok [Criminal protection of law enforcement officials and citizens] (avtoref dys kand yuryd nauk, Kyiv nats im Tarasa Shevchenka 2007) 20 [in Ukrainian].
12. Donchenko O, 'Avtorytet orhaniv mistsevoho samovriaduvannia yak ob'iekt kryminalno-pravovoi okhorony [The authority of local governments as an object of criminal protection] (avtoref dys kand yuryd nauk, Nats akad vnutr sprav 2013) 20 [in Ukrainian].

13. Zaliaova I, 'Kryminalna vidpovidalnist za vtruchannia v diialnist pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Criminal liability for interfering with the activities of law enforcement officials] (avtoref dys kand yuryd nauk, Akademiia advokatury Ukrainy 2007) 18 [in Ukrainian].

14. Izai I, 'Kryminalno-pravova protydiia vtruchanniu v diialnist pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Criminal opposition to interference in the activities of law enforcement officers] (avtoref dys kand yuryd nauk, In-t derzhavy i prava im V M Koretskoho Nats akad nauk Ukrainy 2018) 20 [in Ukrainian].

15. Komarnytskyi M, 'Kryminalno-pravova okhrona osib chy yikh blyzkykh rodychiv u zviazku z vykonanniam nymy svoho sluzhbovoho chy hromadskoho oboviazku [Criminal legal protection of persons or their close relatives in connection with these persons his official or public duty] (avtoref dys kand yuryd nauk, Nats akad vnutr sprav 2017) 20 [in Ukrainian].

16. Mamchur V, 'Kryminalna vidpovidalnist za umysne vbyvstvo osoby chy yii blyzkooho rodycha u zviazku z vykonanniam tsieiu osoboju sluzhbovoho chy hromadskoho oboviazku [Criminal liability for the willful killing of a person or a close relative in connection with the performance of that person's official or public duty] (avtoref dys kand yuryd nauk, Kyiv nats im Tarasa Shevchenka 2002) 20 [in Ukrainian].

17. Osadchyi V, 'Problemy kryminalno-pravovoho zakhystu pravookhoronnoi diialnosti [Problems of Criminal-Legal Protection of Law Enforcement Activity] (avtoref dys dokt yuryd nauk, Nats akad vnutr sprav 2004) 36 [in Ukrainian].

18. Chaika V, 'Kryminalna vidpovidalnist za posiahannia na zhyttia pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu, chlena hromadskoho formuvannia z okhrony hromadskoho poriadku i derzhavnoho kordonu abo viiskovosluzhbovtsia [Criminal liability for encroachment on the life of a law enforcement officer, member of a public order and public border guard, or a serviceman] (avtoref dys kand yuryd nauk, Akad advokatury Ukrainy 2012) 20 [in Ukrainian].

19. Chub I, 'Vtruchannia v diialnist pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu: kvalifikatsiia ta vidmezhuvannia vid sumizhnykh zlochyniv [Intervention in the activities of a law enforcement officer: qualification and separation from related crimes] (avtoref dys kand yuryd nauk, NDI vyvch problem zlochynnosti im V V Stashysa Nats akad prav nauk Ukrainy 2014) 20 [in Ukrainian].

20. Yatsenko S, 'Uholovno-pravovaia okhrana predstavitelei vlasty y obshchestvennosti [Criminal and legal protection of the authorities and the public] (avtoref dys kand yuryd nauk, Kyiv un-t 1965) 20 [in Russian].

Kuznetsov V.,

*Doctor of Laws Science, Professor,
Professor of Special Department № 1
of Institute of Department of State Guard
of Ukraine of Taras Shevchenko Kyiv
National University*

ORCID ID: 0000-0003-1727-4019

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.4/79-88>

CRIMINAL AND LEGAL PROTECTION OF THE AUTHORITY OF DEPARTMENT OF STATE GUARD OF UKRAINE: TO THE QUESTION

Annotation. *The article deals with the issues of the modern criminal and legal protection of the authority of the Department of State Guard of Ukraine (DSGU). The analysis of modern scientific works on related issues allowed us to conclude about another subject of their research (issues of administrative and legal regulation of the DSGU activity, criminal and legal protection of state security activities, criminal and legal protection of the law enforcement officers in general). It is stated that the criminal and legal standards that ensure the protection of servicemen of the DSGU from criminal encroachments have not been the subject of separate scientific researches.*

The purpose of the article is to identify the main problematic issues that arise in the regulation of criminal and legal protection of the authority of the DSGU.

The article substantiates that the criminal and legal protection of the authority of the DSGU is achieved through the criminal and legal protection of the rights and freedoms of servicemen and employees of the DSGU in connection with the implementation of state protection.

The following provisions are based on the following hypotheses:

- 1) it is impossible to limit in criminal and legal protection only general constitutional rights and freedoms (for example, life or health) of servicemen and employees of the DSGU;*
- 2) criminal and legal protection of the authority of DSGU is carried out precisely in connection with the performance of certain official duties by the employees and servicemen of the DSGU;*
- 3) special victim of crime is not only a serviceman but also an employee of the DSGU;*
- 4) separate place is occupied by crimes committed by the servicemen of the DSGU against the same persons. This category of criminal offenses against the procedure established by law for servicemen or passing military service is classified in another legal category of «military crimes».*

Based on the foregoing, the following conclusions are proposed:

- 1) requires a modern scientific research of modern criminal and legal protection of the authority of the DSGU;*
- 2) criminal and legal protection of the authority of the DSGU is achieved through the criminal and legal protection of the rights and freedoms of servicemen and employees of the DSGU in connection with the implementation of state protection;*
- 3) all crimes committed against the rights and freedoms of servicemen and employees of the DSGU should be divided according to such objective and subjective elements (signs) as the generic object of the crimes, the purpose, motive and the subject of the crime;*
- 4) considering the organic unity of such forms of committing crime, such as the threat of destruction or damage to property and the immediate destruction or damage of property, it is proposed to provide for criminal liability for such a threat in Part 1 of Art. 347 of the Criminal Code of Ukraine (effective Part 1 of Art. 347 of the Criminal Code of Ukraine to provide in Part 2, and Part 2 – in Part 3).*

Key words: *crime, criminal liability, criminal and legal regulation, criminal and legal protection of authority, criminal legislation, victim of crime, destruction or damage to property, Department of the State Guard of Ukraine.*

Стаття надійшла до редакції журналу 21.12.2019.